

Perspektive razvoja kulturnog turizma na području grada Slatine

Sedić, Mirela

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Virovitica University of Applied Sciences / Veleučilište u Virovitici**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:165:104614>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-01**

Repository / Repozitorij:

Veleučilište u Virovitici

[Virovitica University of Applied Sciences Repository - Virovitica University of Applied Sciences Academic Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U VIROVITICI
Stručni prijediplomski studij Menadžment

MIRELA SEDIĆ

PERSPEKTIVE RAZVOJA KULTURNOG TURIZMA NA PODRUČJU
GRADA SLATINE

ZAVRŠNI RAD

VIROVITICA, 2024.

VELEUČILIŠTE U VIROVITICI
Stručni prijediplomski studij Menadžment

PERSPEKTIVE RAZVOJA KULTURNOG TURIZMA NA PODRUČJU
GRADA SLATINE

ZAVRŠNI RAD

Predmet: Ruralni turizam i kulturna baština

Mentor:

dr.sc. Irena Bosnić, prof.struč.stud.struč.stud.

Student:

Mirela Sedić

VIROVITICA, 2024.

OBRAZAC 2

ZADATAK ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA

Student/ica: MIRELA SEDIĆ **JMBAG:** 0307018374

Studij: Menadžment **Modul:** Menadžment ruralnog turizma

Imenovani mentor: dr.sc.Irena Bosnić, prof.struč.stud.

Imenovani komentor:

Naslov rada:

Perspektive razvoja kulturnog turizma na području grada Slatine

Puni tekst zadatka rada:

U završnom radu studentica treba:

- temeljem dostupne i proučene literature teorijski razraditi i prikazati pojmove vezane uz kulturni turizam te
- na primjeru grada Slatine analizirati atrakcijsku osnovu područja i mogućnosti razvoja turizma istog s naglaskom na kulturni turizam.

Datum uručjenja zadatka studentu/ici: 29. 07. 2024.

Rok za predaju gotovog rada: 02. 09. 2024.

Mentor:

dr.sc.Irena Bosnić, prof.struč.stud.

Dostaviti:

1. Studentu/ici
2. Povjerenstvu za završni i diplomski rad - tajniku

PRETPOSTAVKE RAZVOJA KULTURNOG TURIZMA NA PODRUČJU GRADA SLATINE

PREREQUISITES FOR THE DEVELOPMENT OF CULTURAL TOURISM IN THE AREA OF THE TOWN OF SLATINA

SAŽETAK

Kultura kao i kulturna baština predstavljaju neizbježan dio svakog turističkog putovanja iz čega, između ostalog, proizlazi međusoban utjecaj kulture i turizma. U tom kontekstu govori se i o kulturnom turizmu koji, u pravilu, uključuje putovanje pojedinca izvan mjesta stalnog boravka radi upoznavanja kulture određene destinacije, odnosno poradi obilaska kulturnih znamenitosti, sudjelovanja na manifestacijama, uživanja u umjetnosti, ali i upoznavanja lokalnog načina života odnosno kulture života i rada nekog područja. Cilj putovanja kulturnih turista je, prije svega, upoznati kulturu određenog područja koja uključuje običaje, tradiciju, umjetnost, festivale, spomenike, ali i druge oblike materijalne i nematerijalne kulturno-povijesne baštine. Slijedom navedenog, svrha ovog rada je usmjerena na analizu turističkih atrakcija na području grada Slatine, a koje je moguće valorizirati u svrhu razvoja kulturnog turizma. Za potrebe prikupljanja podataka o turističkih atrakcijama grada Slatine provedena je analiza atrakcijske osnove temeljem analize sekundarnih izvora podataka odnosno dostupne dokumentacije. Slatina je zbog burne povijesti bogata kulturnim atrakcijama koje uključuju materijalne elemente kulturno-povijesne baštine, tradicijsku proizvodnju, sakralne građevine, znamenite osobe i manifestacije. Međutim, u ovom trenutku nisu sve kulturne atrakcije uključene u turističku ponudu grada. U radu se stoga daju prijedlozi o mogućnostima unapređenja trenutačne turističke ponude kulturnog turizma grada Slatine novim atraktivnim proizvodima, a temeljeno na zaključcima provedenih analiza.

Ključne riječi: kulturni turizam, atrakcijska osnova, grad Slatina

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. KULTURNI TURIZAM.....	2
2.1. Pojmovno određenje kulturnog turizma	2
2.2. Tipovi kulturnog turizma.....	4
3. ATRAKCIJSKA OSNOVA GRADA SLATINE	5
3.1. Turistička klasifikacijska osnova.....	5
3.1.1. Turistička klasifikacija kulturno-povijesne baštine	6
3.1.2. Turistička klasifikacija atrakcije kulture života i rada.....	8
3.1.3. Turistička klasifikacija znamenitih ljudi i događaja.....	9
3.1.4. Turistička klasifikacija manifestacija	11
3.1.5. Turistička klasifikacija kulturnih i vjerskih ustanova.....	12
3.2. Analiza turističkih atrakcija.....	14
4. KULTURNI TURIZAM GRADA SLATINE – MOGUĆNOSTI UNAPRJEĐENJA	17
4.1. Analiza motiva dolaska i aktivnosti turista s naglaskom na kulturni turizam.....	17
4.2. Mogućnosti za unaprjeđenje kulturnog turizma grada Slatine	20
5. ZAKLJUČAK	23
6. POPIS LITERATURE.....	24
7. POPIS ILUSTRACIJA.....	25
8. IZJAVA O AUTORSTVU I ODOBRENJE ZA OBJAVLJIVANJE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNOM REPOZITORIJU.....	26

1. UVOD

U današnje vrijeme sve izraženijih globalizacijskih procesa kulturni sadržaji u turizmu dolaze do sve većeg izražaja te posljedično dolazi i do čvršćeg povezivanja kulture i turizma. U strukturi turističke ponude prisutan je konstantan rast kulturnih elemenata s jedne strane, dok se s druge strane bilježi porast interesa turista za upoznavanjem većeg broja lokaliteta materijalne kulturne baštine, kao i tradicije te načina života lokalnog stanovništva, ali i kulturnih doživljaja u turizmu.

Grad Slatina ima značaj broj elemenata kulturne i povijesne baštine od kojih je trenutno manji dio uvršten u turističku ponudu grada. Stoga je problematika rada usmjerena na analiziranje turističkih atrakcija područja grada Slatine i sagledavanje mogućnosti za unapređenje ponude kulturnog turizma područja valorizacijom potencijalnih turističkih atrakcija koje je moguće dodatnim ulaganjem staviti u funkciju turizma.

Rad se sastoji od tri poglavlja, te uvoda i zaključka. Kroz prvo poglavlje se prikazuju definicije kulture, kulturne baštine i kulturnog turizma te se analiziraju karakteristike pojedinih tipova kulturnog turizma. U drugom poglavlju dana je analiza atrakcijske osnove grada Slatine kroz sistematizaciju podataka o turističkoj klasifikaciji kulturno-povijesne baštine, turističkoj klasifikaciji atrakcija kulture života i rada, turističkoj klasifikaciji znamenitih ljudi i događaja, turističkoj klasifikaciji manifestacija te o turističkoj klasifikaciji kulturnih i vjerskih ustanova. Zaključno, u trećem poglavlju se razmatra trenutno stanje turizma s naglaskom na kulturni turizam te daju preporuke za njegovo unapređenje.

2. KULTURNI TURIZAM

Jedinstvena i specifična definicija kulturnog turizma još uvijek ne postoji. S jedne strane pod pojmom kulturnog turizma podrazumijeva se vrsta turizma u kojem je krajnji cilj turističkih posjeta sudjelovanje na izložbama, koncertima, posjet muzejima, dok s druge strane, takva se vrsta turizma veže i uz materijalnu tj. „izgrađenu“ baštinu od velikih religijskih spomenika do svjetovne arhitekture (Jelinčić, 2009). Stoga se ovo poglavlje bavi tematikom pojmovnog određivanja kulturnog turizma, ali i općenito kulture i kulturne baštine te tipova kulturnog turizma.

2.1. Pojmovno određenje kulturnog turizma

Kultura i turizam su kompleksni i promjenjivi te stoga postoje i određene poteškoće pri definiranju kulturnog turizma (Geić, 2011). Prema Jelinčić (2009) turizam i kultura su međusobno povezani i isprepliću se. Naime, prvi motivi u turizmu i potreba za turističkim putovanjem nastali su upravo u sferi kulture. Kultura uvjetuje nastanak i stalno pospješuje razvoj turizma, pridaje turizmu posebnu društvenu vrijednost te utječe na povećanje gospodarskih učinaka turizma. S druge strane, turizam aktivira različite elemente objektivne kulture kroz pozitivan utjecaj na otkrivanje, sanaciju, revitalizaciju i popularizaciju kulturnog blaga, utječe na stvaranje novih oblika i tipova subjektivne kulture te promiče procese integracije (Geić, 2011). U prošlosti se kultura smatrala elitnom, odnosno visokom kulturom koja je obuhvaćala posjete muzejima, galerijama, operama te baletnim i kazališnim predstavama, dok se u današnje vrijeme pojam proširio i obuhvaća:

- sve što ljudi misle, odnosno njihove stavove, vrijednosti, uvjerenja te ideje,
- način života i djelovanja što se odnosi na građevine i kulturnu proizvodnju (Tomljenović, 2006).

Prema tome, kulturu možemo definirati kao skup svih naslijeđenih ideja, vjerovanja i vrijednosti, ali i načina življenja određenih civilizacija u određenom periodu (Tomljenović, 2006). S tim u vezi, Jelinčić (2009) ističe da kultura uključuje tradiciju, običaje, odijevanje i umjetnost, a moguće ju je definirati kao način života u određenoj društvenoj zajednici koji se prenosi s generaciju na generaciju.

Kulturna baština, kao jedan od najsnažnijih resursa kulturnog turizma, „odnosi se na spomenike, skupine građevina i lokaliteta koji imaju povijesnu, estetsku, arheološku,

znanstvenu, etnološku ili antropološku vrijednost“ (Jelinčić, 2009:31). Tri ključne sastavnice pri definiranju kulturne baštine jesu spomenici (npr. djela arhitekture, skulpture, elementi arheološke prirode), skupine građevina i lokaliteti. Kulturnu baštinu je još moguće podijeliti na materijalnu i nematerijalnu baštinu. Nematerijalna kulturna baština se sastoji od usmene tradicije, jezika, scenske umjetnosti te društvenih običaja, dok materijalna kulturna baština uključuje posjet muzejima, obilazak povijesnih građevina i lokaliteta, posjet galerijama kao i brojnim drugim građevinama i atrakcijama koje pripadaju u skupinu materijalne kulturne baštine (Jelinčić, 2009).

Kompleksnost definiranja kulture i kulturne baštine dovodi i do brojnih definicija kulturnog turizma. Općenito, pojam kulturnog turizma primjenjuje se na putovanja koja uključuju posjet kulturnim resursima, vrijednostima i sadržajima, odnosno materijalnoj i nematerijalnoj kulturnoj baštini.

Prema Jelinčić (2009) kulturni turizam obuhvaća različite aspekte života i ljudske djelatnosti. Bit kulturnog turizma je upoznavanje turista sa onime što određeno područje ili regiju čini različitom i zanimljivijom od drugog grada ili države, a to može biti umjetnost, kultura, povijest ili sve tri komponente zajedno. Dakle, za potrebe definiranja kulturnog turizma najbolje je ukomponirati i materijalnu i nematerijalnu dimenziju, odnosno baštinu, jer kulturni turizam nije samo upoznavanje lokalnog načina života ili obilazak muzeja, galerija, spomenika (Jelinčić, 2009). Prema Tomljenović (2006) kulturna turistička putovanja su sva putovanja na kojima turisti posjećuju specifične kulturne atrakcije, kao što su povijesni lokaliteti, muzeji, kazališta, a koja se ostvaruju izvan mjesta stalnog boravka turista. Geić (2011:305) u svojim razmatranjima ističe da „kulturni turizam uz edukativni element sadržava i zabavno iskustvo koje kombinira umjetnost s prirodnom i društvenom baštinom te različitim kulturnim i zabavnim manifestacijama“. Kulturni turizam se osniva na temelju lokaliteta, tradicije, umjetnosti te iskustva koje predstavljaju određenu kulturu i zajednicu kroz prikazivanje njihovih raznolikosti i specifičnosti (Geić, 2011).

Stoga, kulturnim turizmom možemo smatrati onu vrstu turizma koja obuhvaća putovanje ljudi izvan mjesta njihova stalnog boravka u cijelosti ili djelomično motivirano upoznavanjem materijalne i nematerijalne kulture određenog lokaliteta. Također, kulturni turizam istovremeno sadržava edukativne elemente i zabavno iskustvo poradi povezivanja umjetnosti s baštinom te različitim kulturnim i zabavnim manifestacijama.

2.2. Tipovi kulturnog turizma

Prema Geiću (2011), s obzirom na vrstu motiva (povijest, umjetnost, nasljeđe, stil života) koji pokreću turiste za sudjelovanjem u kulturnim aktivnostima razlikuju se tri oblika kulturnog turizma, odnosno turizam nasljeđa, povijesni turizam i turizam umjetnosti.

Turizam nasljeđa temelji se na želji turista da iskusi različite kulture. Osnovni resurs predstavljaju povijesni ostaci iz prošlosti kao što su građevine, arheološka nalazišta, spomenici te drugi oblici povijesnih ostataka koji su smješteni u muzejima i posebnim zbirkama. Također, u turizam nasljeđa ubrajaju se spomenici prirodnog nasljeđa, što uključuje vrtove, netaknutu prirodu kao i značajne krajolike koje je pojedinac sačuvao do danas. Turizam nasljeđa se odnosi i na način života lokalnog stanovništva, vjerske običaje i općenito tradiciju koja prezentira nasljeđe određene zemlje ili destinacije, poput folklor, umjetnosti, obrta, načina života, običaja te sakralnih svečanosti. S druge strane, **povijesni turizam** karakteriziraju putovanja u područja starih kultura, kao što su Rimska kultura, Egipat ili kultura Inka, a uključuje i edukaciju turista kroz stručno vođenje. **Turizam umjetnosti** se temelji na približavanju umjetnosti turistima kroz slikarstvo, skulpture, kazalište te druge kreativne oblike ljudskog izražavanja. Osnovne aktivnosti turista u okviru turizma umjetnosti uključuju obilazak gradova umjetnosti i povijesnih područja, obilazak muzeja i galerija, kao i prisustvovanje umjetničkim priredbama i raznim festivalima. Prema Pančić Kombol (2006) turiste na različite priredbe i izložbe privlače i poznati umjetnici, poznate umjetničke škole te posebni oblici i razdoblja umjetnosti.

Dakle, kulturni turizam moguće je tipizirati vezano uz motive koji pokreću turiste na sudjelovanje u kulturnim aktivnostima pri čemu se kao osnovni razlikovni motivi ističu kulturno nasljeđe, povijest i umjetnost.

3. ATRAKCIJSKA OSNOVA GRADA SLATINE

Slatina je zbog svoje burne povijesti bogata kulturno-povijesnom baštinom koju je, u ovome trenutku, potrebno dodatno unaprijediti kako bi se stavila u funkciju turizma i postala dio turističke ponude grada. U Registru kulturnih dobara Ministarstva kulture i medija evidentirano je 14 nematerijalnih i materijalnih zaštićenih kulturnih dobara koji se nalaze na području grada Slatine.¹ Slatina je isto tako poznata kao grad prvog hrvatskog pjenušca, dom je poznatog kompozitora Milka Kelemena te teoretičara i povjesničara Viktora Žmegača. Kulturna baština grada Slatine obuhvaća i sakralne građevine, kulturno umjetnička društva, brojne manifestacije koje privlače značajan broj posjetitelja te vinogradsku tradiciju slatinskog kraja. Sve navedene atrakcije su klasificirane u daljnjem tekstu prema kulturno-povijesnoj baštini, atrakcijama kulture života i rada, znamenitim ljudima i događajima, manifestacijama te prema kulturnim i vjerskim ustanovama.

3.1. Turistička klasifikacijska osnova

Osnovna funkcionalna klasifikacija turističkih atrakcija uključuje izradu klasifikacije, odnosno podjelu atrakcija poradi lakše identifikacije i korištenja podataka o atrakcijama pojedinačno, ali i u cjelini, u marketinške i razvojne svrhe. Turistička atrakcija se odnosi na određeni dio žive ili nežive prirode te materijalnih i nematerijalnih ljudskih tvorevina, a koje posjeduju određene uvijete za privlačenje turista. Klasifikaciju turističkih aktivnosti, atrakcija, motiva i vrsta turizma je moguće izvršiti na više razina (Kušen, 2002). U suštini, stvaranje funkcionalne klasifikacije turističkih atrakcija je ključno za identifikaciju, evidenciju i sistematizaciju turističkih atrakcija jer se na temelju njih planira razvoj turizma na određenom prostoru (Kušen, 2001).

Osnovna funkcionalna klasifikacija potencijalnih i realnih turističkih atrakcija uključuje geološke značajke prostora, klimu, vodu, biljni svijet, životinjski svijet, prirodnu baštinu, kulturno-povijesnu baštinu, kulturu života i rada, znamenite osobe i povijesne događaje, manifestacije, kulturne i vjerske ustanove, prirodna lječilišta, sportsko-rekreacijske građevine i terene, turističke staze, putove i ceste, atrakcije zbog atrakcija te turističke paraatrakcije (Kušen, 2001). Za potrebe ovoga rada autorica će koristiti turističku klasifikaciju kulturno-povijesne

¹ Registar kulturnih dobara, Republika Hrvatska, Ministarstvo kulture i medija: <https://registar.kulturnadobra.hr/#/> (25.06.2024.)

baštine, turističku klasifikaciju atrakcija kultura života i rada, turističku klasifikaciju znamenitih ljudi i događaja, turističku klasifikaciju manifestacija te turističku klasifikaciju kulturnih i vjerskih ustanova što je prikazano i pojašnjeno u daljnjem tekstu rada.

3.1.1. Turistička klasifikacija kulturno-povijesne baštine

Pod kulturno-povijesnu baštinu spadaju svi pokretni i nepokretni spomenici. Pokretni spomenici se odnose na slike, skulpture, namještaj, crkveni namještaj i riznice te proizvode obrtničkog obrta, dok nepokretni spomenici uključuju arheološka nalazišta, spomeničke cjeline, memorijalna područja, pojedinačne sakralne građevine, pojedinačne profane zgrade te vrtu arhitekturu. Motivi i aktivnosti uključuju dokoličarsku edukaciju, zadovoljstvo, ne dokoličarske motive, razgledavanje i fotografiranje, doživljavanje umjetničkih djela i spoznavanje povijesnih tijekova (Kušen, 2002). U tablici 1. je prikazana kulturno-povijesna baština grada Slatine.

Tablica 1. Kulturno-povijesna baština

KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA	NAZIV ATRAKCIJE	MOTIVI/AKTIVNOSTI
Arheološko nalazište	Bobovište	Spoznaja povijesnih tijekova, razgledavanje, fotografiranje
Arheološko nalazište	Arheološka zona Veliko polje-Potočani	Spoznaja povijesnih tijekova, razgledavanje, fotografiranje
Arheološko nalazište	Arheološka zona Veliko polje-Trnovača-Berezine	Spoznaja povijesnih tijekova, razgledavanje, fotografiranje
Župna crkva	Župna crkva Svetog Josipa	Razgledavanje, fotografiranje, sudjelovanje u vjerskim obredima, edukacija
Crkva	Evangeličko-luteranska crkva	Fotografiranje
Crkva	Pravoslavna crkva Svetog apostola Petra i Pavla	Razgledanje, fotografiranje, sudjelovanje u vjerskim obredima
Kurija	Vila Margold	Fotografiranje

Izvor: prilagođeno prema Kušen, E. (2002): Turistička atrakcijska osnova. Zagreb: znanstvena edicija instituta za turizam, Planu razvoja turizma grada Slatine za razdoblje 2020.-2027. godine² i Strategiji razvoja turizma Virovitičko-podravnske županije do 2030. godine³

² <https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf> (25.06.2024.)

³ <https://www.slavonija-podravina.hr/wp-content/uploads/2023/12/strategija-razvoja-turizma-vpz-do-2030.pdf> (25.06.2024.)

U tablici 1. je prikazana kulturno-povijesna baština grada Slatine koja uključuje arheološko nalazište Bobovište, arheološku zonu Veliko polje-Potočani, arheološku zonu Veliko polje-Trnovača-Berezine, Župnu crkvu Svetog Josipa, Evangeličko-luteransku crkvu i kuriju Drašković koja je poznata kao Vila Margold. Motivi turista za upoznavanje sa arheološkim predmetima pronađenima na arheološki nalazištima Bobovište, Veliko polje-Potočani i Veliko polje-Trnovača-Berezine jesu spoznaja povijesnih tijekova, razgledavanje te fotografiranje. Motivi za posjećivanje Župne crkve Sv. Josipa se ogledaju u edukaciji, odnosno pružaju mogućnost turistima da nauče nešto novo, razgledavanju, fotografiranju te sudjelovanju u vjerskim obredima kao i na vjerskim svečanostima. Motivi za posjećivanje Evangeličko-luteranske crkve jesu fotografiranje crkve izvana, jer crkva nije u funkciji zbog malog broja protestanata i posjetiteljima nije omogućen pristup. Motivi koji privlače turiste za posjet Pravoslavne crkve Svetog apostola Petra i Pavla jesu razgledavanje sakralne građevine, kao i fotografiranje iste te sudjelovanje u vjerskim obredima i svečanostima. Motivi za posjećivanje Vile Margold jesu fotografiranje vanjskog dijela građevine jer nije omogućeno razgledavanje iste.

Na arheološkom nalazištu Bobovište su otkriveni ostaci naselja iz kasnog brončanog doba, tragovi naselja iz kasnog srednjeg vijeka, kao i uporabni predmeti koji su pohranjeni u Zavičajnom muzeju. U arheološkoj zoni Veliko polje-Potočani su pronađeni ostaci iz prapovijesti, antike i srednjeg vijeka dok su u arheološkoj zoni Veliko polje-Trnovača-Berezine pronađeni ostaci naselja i uporabni predmeti iz kasnog brončanog doba, starijeg željeznog doba, mlađeg željeznog doba te ostaci manjeg srednjovjekovnog naselja.⁴ Župna crkva Svetog Josipa predstavlja najmlađu sakralnu građevinu koja se nalazi na popisu nepokretnih kulturnih dobara na području Virovitičko-podravске županije. Ante Slaviček je bio zadužen za izgradnju crkve, a Ivan Marinković je bio zadužen za staklarske radove. Izgradnja crkve u neogotičkom stilu trajala je od 1911. godine do 1913. godine, a opremanje iste do 1941. godine. Crkva sadrži zvonik, glavni oltar, dva bočna oltara, orgulje te dvanaest postaja originalnog križnog puta iz 1923.godine (Španiček, 2021). Evangeličko-luteranska crkva predstavlja vrijednu materijalnu baštinu sakralne arhitekture, a izgrađena je 1897. godine u neogotičkom stilu od crvene opeke. U župnom stanu Evangeličko-luteranske crkve rođen je i Viktor Žmegač.⁵ Pravoslavna crkva Svetog apostola Petra i Pavla je sagrađena 1747. godine, a 1941. godine je do temelja srušena i

⁴ Plan razvoja turizma grada Slatine za razdoblje 2020.-2027. godine, (2019): <https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf> (25.06.2024.)

⁵ Strategija razvoja turizma Virovitičko-podravске županije do 2030. godine, (2021): <https://www.slavonija-podravina.hr/wp-content/uploads/2023/12/strategija-razvoja-turizma-vpz-do-2030.pdf> (25.06.2024.)

ponovno sagrađena 1978. godine na mjestu prvobitne crkve. U dvorištu crkve je sagrađen i Srpski kulturni centar, prostor služi za okupljanje vjernika, održavanje sastanaka te je uređen i prostor za biblioteku. Vilu Margold je sagradila obitelj Schamburg-Lippe, tijekom godina je mijenjala svoj oblik i funkciju, a danas se ne koristi u nikakve svrhe te istoj nije omogućen pristup.⁶

3.1.2. Turistička klasifikacija atrakcije kulture života i rada

Pod kulturom života i rada podrazumijeva se folklor, rukotvorstvo, tradicijsko građenje i uređenje vrtova, tradicijski obrti, vinarstvo i gastroenologija, gastronomija, ugostiteljska tradicija i suvremena proizvodnja. Motivi i aktivnosti vezani uz kulturu života i rada se ponajviše odnose na promatranje, edukaciju, slušanje, fotografiranje te hedonističko konzumiranje vina i jela (Kušen, 2002). „Pojedine vrste tradicijskog, ali i suvremenog rada, kao i pojedini pojavnici oblici kulture svakodnevnog življenja, mogu duboko intrigirati turiste, osobito neke njihove segmente“ (Kušen, 2002:105). Stoga su u tablici 2. prikazane atrakcije kulture života i rada na području grada Slatine.

Tablica 2. Atrakcije kultura života i rada

ATRAKCIJE ŽIVOTA I RADA	KULTURA	NAZIV ATRAKCIJE	MOTIVI/AKTIVNOSTI
Rukotvorstvo		Tradicijski krznarski obrt Vlatka Gribla	Razgledavanje krznarske trgovine
Suvremena proizvodnja		Slatinski pjenušac	Razgledavanje, fotografiranje
Suvremena proizvodnja		Vinarija Stari podrum	Razgledavanje, konzumacija, fotografiranje
Vinarstvo		Vinarija „4b“	Konzumacija, razgledavanje, fotografiranje
Folklor		KUD Dika	Doživljanje, fotografiranje, edukacija

Izvor: prilagođeno prema Kušen, E. (2002): Turistička atrakcijska osnova. Zagreb: znanstvena edicija instituta za turizam, Planu razvoja turizma grada Slatine za razdoblje 2020.-2027. godine⁷ i Strategiji razvoja turizma Virovitičko-podravne županije do 2030. godine⁸

⁶ Plan razvoja turizma grada Slatine za razdoblje 2020.-2027. godine, (2019): <https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf> (25.06.2024.)

⁷ <https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf> (25.06.2024.)

⁸ <https://www.slavonija-podravina.hr/wp-content/uploads/2023/12/strategija-razvoja-turizma-vpz-do-2030.pdf> (25.06.2024.)

U tablici 2. su prikazane atrakcije kulture života i rada koje uključuju tradicijski krznarski obrt Vlatka Gribla, suvremenu proizvodnju Slatinskog pjenušca, vinariju Stari podrum, vinariju „4b“ te kulturno umjetničko društvo „Dika“. Motivi turista za posjećivanje tradicijskog krznarskog obrta jesu razgledavanje krznarske trgovine, odnosno različitih krznenih odjevnih komada kao i šivaćih strojeva. Motiv turista za posjećivanje suvremene proizvodnje Slatinskog pjenušca jesu razgledavanje i fotografiranje tvornice pjenušca, odnosno vinarije Stari podrum u kojoj se nekada proizvodio pjenušac. Motivi za posjećivanje vinarije „4b“ jesu konzumacija vina, razgledavanje i fotografiranje. Motivi za posjećivanje KUD-a Dika jesu doživljanje, fotografiranje te edukacija.

Tradicijski krznarski obrt Vlatka Gribla spada u nematerijalno kulturno dobro. Budući da je svoj zanat naučio od oca, može se reći da je krznarstvo zanatska tradicija obitelji Gribla. Za proizvodnju slatinskog pjenušca je zaslužna obitelj Schamburg-Lippe. Pjenušac se je proizvodio u vinariji „Stari podrum“ od 1864. godine pa sve dok obitelj nije odlučila prodati svoja imanja u Hrvatskoj 1911. godine. Od 2016. godine se nastavlja proizvodnja pjenušavog vina pod nazivom „Slatinski biser“. U vinogradima vinarije Stari podrum uzgajaju se sorte pinot crni, frankovka te chardonnay od kojih proizvode pjenušavo vino.⁹ Vinarija „4b“ je osnovana u Slatini. Međutim, vinogradi se prostiru izvan Slatine te se u njima uzgajaju sorte graševine, frankovke, pinoa sivog te traminca. KUD Dika je osnovan 1962. godine, a danas organiziraju Međunarodnu slatinsku smotru folklora i koncerte tradicionalnih crkvenih pjesama.¹⁰

3.1.3. Turistička klasifikacija znamenitih ljudi i događaja

Znamenite osobe kao dio turističke atrakcijske osnove predstavljaju jedan od glavnih motiva turista za posjet destinaciji, a ovisno o nacionalnom i međunarodnom značenju pojedine znamenite osobe. Strani turisti kojima su motivi za posjećivanje pojedine destinacije povijest, umjetnost, te kultura zajednice, također će se zanimati i za znamenite osobe te destinacije ili zemlje. Međutim, standardni strani turisti se u pravilu posebno zanimaju isključivo za svjetski poznate osobe koje su se bavile područjima znanosti, umjetnosti, politike, vjere te sporta. Znamenite osobe koje su turistički atraktivne razvrstavamo u devet skupina, a to su: umjetnici, znanstvenici, političari i drugi javni radnici, sveci, blaženici i crkveni poglavari, vojskovođe,

⁹ Plan razvoja turizma grada Slatine za razdoblje 2020.-2027. godine, (2019): <https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf> (25.06.2024.)

¹⁰ Strategija razvoja turizma Virovitičko-podravске županije do 2030. godine, (2021): <https://www.slavonija-podravina.hr/wp-content/uploads/2023/12/strategija-razvoja-turizma-vpz-do-2030.pdf> (25.06.2024.)

sportaši , estradni umjetnici, poslovni ljudi te ostale znamenite osobe (Kušen, 2002). U tablici 3. su prikazani znameniti ljudi i događaji na području grada Slatine.

Tablica 3. Znameniti ljudi i događaji

ZNAMENITI DOGAĐAJI	LJUDI	NAZIV ATRAKCIJE	MOTIVI/AKTIVNOSTI
Kompozitor suvremene glazbe		Milko Kelemen	Razgledavanje, posjet Zavičajnom muzeju
Književnik, povjesničar	teoretičar,	Viktor Žmegač	Fotografiranje, posjet Zavičajnom muzeju
Plemićka obitelj		Obitelj Schamburg-Lippe	Fotografiranje i razgledavanje vinarije Stari podrum

Izvor: prilagođeno prema Kušen, E. (2002): Turistička atrakcijska osnova. Zagreb: znanstvena edicija instituta za turizam i Planu razvoja turizma grada Slatine za razdoblje 2020.-2027. godine¹¹

U tablici 3. prikazani su znameniti ljudi od kojih su izdvojeni Milko Kelemen, Viktor Žmegač te obitelj Schamburg-Lippe. Motivi vezani uz Milka Kelemena jesu razgledavanje Glazbene škole koja je dobila naziv po njemu, kao i posjet Zavičajnom muzeju gdje se turisti mogu upoznati sa životom i djelom glazbenika. Trenutne aktivnosti koje su vezane uz Viktora Žmegača jesu fotografiranje župnog stana izvana jer javnosti nije omogućen pristup istom. Međutim, turisti mogu posjetiti Zavičajni muzej gdje mogu razgledati djela Viktora Žmegača. Aktivnosti koje su vezane uz obitelj Schamburg-Lippe jesu fotografiranje i razgledavanje vinarije Stari podrum.

Milko Kelemen je jedan od najvažnijih svjetskih kompozitora suvremene glazbe, u njegovu čast se svake godine održava glazbena manifestacija. Viktor Žmegač je književnik, književni teoretičar, povjesničar, muzikolog i germanist. Rođen je u župnom stanu Evangeličko-luteranske crkve te je tamo proveo početak svojeg života. Plemićka obitelj Schamburg-Lippe je za vrijeme svojeg boravka u Slatini izgradila dvorac koji je poznat kao Vila Margold te su upravo oni zaslužni i za proizvodnju pjenušca u Slatini.¹²

¹¹ <https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf> (25.06.2024.)

¹² Plan razvoja turizma grada Slatine za razdoblje 2020.-2027. godine, (2019): <https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf> (25.06.2024.)

3.1.4. Turistička klasifikacija manifestacija

Manifestacije uključuju kulturne manifestacije, vjerske manifestacije, sportske manifestacije, gospodarske manifestacije te ostale manifestacije. Kulturne manifestacije uključuju igre, festivale, smotre, izložbe, likovne kolonije, skupove te zabavne programe. Vjerske manifestacije uključuju posjete crkvenom poglavaru, hodočašća te proštenja. Sportske manifestacije se odnose na sportska prvenstva, sportske igre te tradicijske sportove. Gospodarske manifestacije se odnose na gospodarske izložbe, sajmove, modne festivale te stručna natjecanja. Ostale manifestacije uključuju proslave, te različita druženja (Kušen, 2002). U tablici 4. su prikazane manifestacije koje se održavaju na području grada Slatine.

Tablica 4. Manifestacije

MANIFESTACIJE	NAZIV ATRAKCIJE	MOTIVI/AKTIVNOSTI
Kulturna manifestacija	etoLjeto	Sudjelovanje u aktivnostima, razgledavanje, fotografiranje, doživljanje
Glazbeni festival	Slatinsko Ljeto	Doživljanje, slušanje, fotografiranje, gastronomije
Glazbeni festival	Dani Milka Kelemena	Fotografiranje, doživljanje, slušanje
Kulturna manifestacija	Likovna kolonija „Slatinske slike“	Razgledavanje, doživljanje, fotografiranje
Kulturna manifestacija	Smotra folklor	Razgledavanje, doživljanje, fotografiranje
Sajam	Kako su radili naši stari	Konzumacija, razgledavanje, doživljanje, fotografiranje, sudjelovanje, edukacija

Izvor: prilagođeno prema Kušen, E. (2002): Turistička atrakcijska osnova. Zagreb: znanstvena edicija instituta za turizam., Planu razvoja turizma grada Slatine za razdoblje 2020.-2027. godine¹³ i Strategiji razvoja turizma Virovitičko-podravске županije do 2030. godine¹⁴

U tablici 4. su prikazane manifestacije koje se odvijaju na području grada Slatine, a to su etoLjeto, Slatinsko ljeto, Dani Milka Kelemena, likovna kolonija „Slatinske slike“, Smotra folklor te manifestacija „Kako su radili naši stari“. Motivi za sudjelovanje na manifestaciji etoLjeto jesu sudjelovanje u različitim aktivnostima i radionicama, razgledavanje različitih

¹³ <https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf> (25.06.2024.)

¹⁴ <https://www.slavonija-podravina.hr/wp-content/uploads/2023/12/strategija-razvoja-turizma-vpz-do-2030.pdf> (25.06.2024.)

izložbi i drugih sadržaja, fotografiranje događaja te doživljanje. Turisti posjećuju Slatinsko Ljeto zbog doživljaja, slušanja raznih glazbenih koncerata, fotografiranja te zbog gastronomije. Motivi za sudjelovanje na manifestaciji Dani Milka Kelemena jesu fotografiranje događanja, doživljanje te slušanje koncerata. Motivi posjetitelja za posjećivanje likovne kolonija jesu razgledavanje izložbe kao i fotografiranje izloženih slika te doživljanje. Turisti na Slatinskoj smotri folkloru mogu razgledavati narodne nošnje i fotografirati iste te uživati u tradicionalnim narodnim plesovima. Motivi turista za posjećivanje sajma „Kako su radili naši stari“ jesu konzumacija sireva i vina domaće proizvodnje, razgledavanje, fotografiranje, doživljanje, sudjelovanje u različitim zabavnim aktivnostima te edukacija o starim zanatima.

Manifestacija „etoLjeto“ uključuje različita događanja za djecu, mlade i odrasle, kao što su dječje radionice, koncerti, izložbe, projekcije filmova „pod zvijezdama“ te mnoge druge aktivnosti.¹⁵ Slatinsko Ljeto je manifestacija koja traje tijekom ljetnih mjeseci, a uokviruje glazbene koncerte i gastronomiju. Glazbeni koncerti se održavaju svaku nedjelju tijekom večernjih sati, te privlače veliki broj posjetitelja. Glazbeni festival Dani Milka Kelemena se održava od 1994. godine i okuplja renomirane svjetske umjetnike, a svojim bogatim sadržajem privlači brojne posjetitelje.¹⁶ Likovna kolonija pod nazivom „Slatinske slike“ održava se svake godine od 1999., a manifestaciju je osnovao Slatinski likovni klub. Manifestacija se održava u Gradskom parku te na istoj mogu sudjelovati svi zainteresirani. Glazbeni festival Slatinsko Ljeto se održava nedjeljom svake godine tijekom ljetnih mjeseci. Slatinska smotra folkloru se održava svake godine i prikazuje tradicionalnu slatinsku nošnju i narodne plesove. Sajam „Kako su radili naši stari“ se održava na dan grada Slatine i okuplja OPG-ove i učeničke zadruge iz okolnih mjesta, gdje oni predstavljaju stare zanate, običaje, proizvodnju određenih predmeta, također postoje i aktivnosti za mlađe posjetitelje kao što su kreativne radionice i igre za djecu.¹⁷

3.1.5. Turistička klasifikacija kulturnih i vjerskih ustanova

Kulturne i vjerske ustanove uključuju muzeje, galerije, izložbene prostore, kazališta, koncertne dvorane, svetišta i prošteništa te samostane. Muzeji mogu biti zavičajni, gradski, regionalni, arheološki, povijesni, etnografski, prirodoslovni, crkveni, biografski,

¹⁵ Plan razvoja turizma grada Slatine za razdoblje 2020.-2027. godine, (2019): <https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf> (25.06.2024.)

¹⁶ Strategija razvoja turizma Virovitičko-podravске županije do 2030. godine, (2021): <https://www.slavonija-podravina.hr/wp-content/uploads/2023/12/strategija-razvoja-turizma-vpz-do-2030.pdf> (25.06.2024.)

¹⁷ Plan razvoja turizma grada Slatine za razdoblje 2020.-2027. godine, (2019): <https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf> (25.06.2024.)

komemorativni, specijalizirani te arheološki parkovi. Motivi uključuju dokoličarsku edukaciju, zadovoljstvo te ne dokoličarske motive, a aktivnosti su razgledavanje, doživljavanje, spoznavanje, stručno-znanstvenu edukaciju, slušanje, sudjelovanje u obredu te razgledavanje svetišta (Kušen, 2002). U tablici 5. su prikazane kulturne i vjerske ustanove koje se nalaze na području grada Slatine.

Tablica 5. Kulturne i vjerske ustanove

KULTURNE I VJERSKE USTANOVE	NAZIV ATRAKCIJE	MOTIVI/AKTIVNOSTI
Zavičajni muzej	Zavičajni muzej Slatina	Edukacija, razgledavanje, fotografiranje
Samostan	Samostan Presvetog srca Isusova	Razgledavanje
Kazalište	Gradsko amatersko kazalište „Leo Srdoč“ Slatina	Doživljanje, gledanje, slušanje

Izvor: prilagođeno prema Kušen, E. (2002): Turistička atrakcijska osnova. Zagreb: znanstvena edicija instituta za turizam i Strategija razvoja turizma Virovitičko-podravске županije do 2030.

godine¹⁸

Tablica 5. prikazuje kulturne i vjerske ustanove na području grada Slatine koje uključuju Zavičajni muzej Slatina, Samostan Presvetog srca Isusova te Gradsko amatersko kazalište „Leo Srdoč“ Slatina. Motivi za posjećivanje Zavičajnog muzeja jesu edukacija o određenom povijesnom događaju ili određenoj tematici, razgledavanje različitih zbirki u muzeju te fotografiranje turistima zanimljivih sadržaja. Motivi za posjećivanje samostana Presvetog srca Isusova jesu razgledavanje samostana i načina života časnih sestara. Motivi turista za posjećivanje GAK „Leo Srdoč“ Slatina jesu doživljanje, slušanje i gledanje predstava.

Zavičajni muzej Slatina je osnovan 1984. godine, on prikazuje povijest i kulturnu baštinu slatinskog kraja. U muzeju se nalazi arheološka zbirka, etnografska zbirka, galerijska zbirka, kulturno-povijesna zbirka, numizmatička zbirka, povijesna zbirka, školska zbirka, zbirka Kelemen, zbirka starih razglednica, zbirka fotografija, te tehnička zbirka. Samostan Presvetog srca Isusova djeluje već 85 godina u sklopu Župne crkve Svetog Josipa, a trenutno u njemu borave četiri časne sestre. GAK „Leo Srdoč“ Slatina djeluje od 2022. godine, a ime nosi po redatelju i direktoru amaterskog kazališta Podravске Slatine koje je osnovano 1954. godine.¹⁹

¹⁸ <https://www.slavonija-podravina.hr/wp-content/uploads/2023/12/strategija-razvoja-turizma-vpz-do-2030.pdf> (25.06.2024.)

¹⁹ Strategija razvoja turizma Virovitičko-podravске županije do 2030. godine, (2021): <https://www.slavonija-podravina.hr/wp-content/uploads/2023/12/strategija-razvoja-turizma-vpz-do-2030.pdf> (25.06.2024.)

3.2. Analiza turističkih atrakcija

Temelj za strukturu razvoja turizma nekog područja jesu potencijalne i realne turističke atrakcije (Kušen, 2001). Stoga se analiza turističkih atrakcija i aktivnosti sastoji od klasificiranja navedenih turističkih atrakcija na realne i potencijalne, što je prikazano u tablici 6, te od kratkog obrazloženja atrakcije kao i zašto je pojedina atrakcija realna ili potencijalna.

Tablica 6. Analiza turističkih atrakcija

REALNE	POTENCIJALNE
Župna crkva Svetog Josipa	Arheološko nalazište Bobovište
Pravoslavna crkva Svetog apostola Petra i Pavla	Arheološka zona Veliko polje-Potočani
KUD Dika	Arheološka zona Veliko polje-Trnovača-Berezine
etoLjeto	Evngeličko-luteranska crkva
Slatinsko Ljeto	Vila Margold
Dani Milka Kelemena	Tradicijski krznarski obrt Vlatka Gribla
Likovna kolonija „Slatinske slike“	Slatinski pjenušac
Slatinska smotra folklor	Vinarija Stari podrum
Sajam Kako su radili naši stari	Vinarija „4b“
Zavičajni muzej Slatina	Milko Kelemen
	Viktor Žmegač
	Plemińska obitelj Schamburg-Lippe
	Samostan Presvetog srca Isusova
	Gradsko amatersko kazalište „Leo Srdoč“

Izvor: autor rada

Tablica 6. prikazuje podjelu turističkih atrakcija na realne i na potencijalne. Realne turističke atrakcije se odnose na atrakcije koje su dostupne i uključene u turističku ponudu mjesta (primjerice plaže, skijališta, nacionalni parkovi), dok potencijalne turističke atrakcije mogu postati dio realnih turističkih atrakcija osiguranjem njihove dostupnosti (Kušen, 2002).

U realne atrakcije spadaju Župna crkva Sv. Josipa, pravoslavna crkva Svetog apostola Petra i Pavla, KUD Dika, eto Ljeto, Slatinsko Ljeto, Dani Milka Kelemena, Likovna kolonija „Slatinske slike“, Slatinska smotra folklor, sajam „Kako su radili naši stari“ te Zavičajni muzej Slatina. Župna crkva Sv. Josipa je izgrađena u neogotičkom stilu, smještena u centru grada te otvorena za posjetitelje, ali je iste potrebno motivirati kako bi ju posjetili. Pravoslavna crkva

Svetog apostola Petra i Pavla okuplja vjernike iz okolnih zemalja tijekom važnijih vjerskih svečanosti te je otvorena za sve posjetitelje. Kulturno umjetničko društvo Dika na području grada djeluje od 1962. godine te turistima nudi mogućnost upoznavanja sa narodnom nošnjom Slatinskog kraja i sa narodnim plesovima kroz manifestaciju „Slatinska smotra folklor“. Kulturna manifestacija eto Ljeto je dobro osmišljena manifestacija koja svojim aktivnostima zadovoljava potrebe svih dobnih skupina, odnosno posjeduju širok spektar aktivnosti za djecu, mladež i za starije stanovništvo. Slatinsko Ljeto se održava svake nedjelje tijekom ljetnih mjeseci, a svojim programima privlači veliki broj posjetitelja. Glazbeni festival Dani Milka Kelemena se održava već 30 godina i privlači veliki broj posjetitelja, ali također ima mogućnosti za unaprjeđenje. Likovna kolonija se održava u Gradskom parku već 25 godina te okuplja zainteresirano lokalno stanovništvo. Slatinska smotra folklor posjetiteljima prikazuje tradicionalnu nošnju Slatinskog kraja i narodne plesove. Sajan „Kako su radili naši stari“ je odlična manifestacija za turiste koji žele upoznati stare običaje i zanate, te također imaju i mogućnost sudjelovanja u različitim aktivnostima. Turisti u Zavičajnom muzeju imaju mogućnost upoznati se s određenom tematikom ovisno o njihovoj zainteresiranosti, vezanom uz slatinski kraj.

U potencijalne atrakcije spada arheološko nalazište Bobovište, arheološka zona Veliko polje-Potočani, arheološka zona Veliko polje-Trnovača-Berezine, Evangeličko-luteranska crkva, Vila Margold, tradicijski krznarski obrt Vlatka Gribla, Slatinski pjenušac, vinarija Stari podrum, vinarija „4b“, Milko Kelemen, Viktor Žmegač, Plemićka obitelj Schaburg-Lippe, Samostan Presvetog srca Isusova te Gradsko amatersko kazalište „Leo Srdoč“ Slatina. Arheološko nalazište Bobovište, kao i arheološke zone Veliko polje-Potočani i Veliko polje-Trnovača-Potočani spadaju potencijalne atrakcije jer nalazišta kao takva nisu iskorištena u turističke svrhe iako imaju potencijala da postanu turistička atrakcija. Evangeličko-luteranska crkva je izgrađena u neogotičkom stilu, ali u današnje vrijeme se ne koristi jer nema evangeličkih vjernika, ali posjeduje potencijal da postane realna atrakcija. Vila Margold je u prošlosti mijenjala svoj oblik i funkcije, a u današnje vrijeme se ne koristi iako ima veliku povijesnu i kulturnu važnost. Tradicijski krznarski obrt Vlatka Gribla u trenutnom izdanju ne privlači veliki broj turista, što je moguće popraviti pružanjem turistima jedinstvenog doživljaja kroz jedinstvenu interpretaciju zanata. Slatina je također poznata kao grad prvog hrvatskog pjenušca. Međutim, ne postoji nikakva aktivnost za turiste iako još uvijek postoji tvornica u kojoj se proizvodio pjenušac. Vinarija Stari podrum omogućuje turistima razgledanje vinarije u kojoj se prije proizvodio slatinski pjenušac, a u današnje vrijeme imaju mogućnost konzumacije pjenušavog vina. Vinarija „4b“ omogućuje turistima degustaciju vina slatinskog

kraja, no postoje brojni načini za unaprjeđenje i motiviranje turista da istu posjete. U čast Milka Kelemena se održava manifestacija Dani Milka Kelemena, ali ono što nedostaje je mogućnost posjetitelja da vide djela koja je skladao te da nauče ponešto o njegovom životu. Viktor Žmegač je rođen u Slatini u Župnom dvoru Evangeličko-luteranske crkve koji nije otvoren za posjetitelje što predstavlja jedan od glavnih razloga zbog čega ta atrakcija spada u potencijalne atrakcije. Plemićka obitelj Schamburg-Lippe je zaslužna za brojne atrakcije koje Slatina posjeduje kao što je Slatinski Mamutovac (Sequoia), Vila Margold te Slatinski pjenušac, no nedostaje mogućnost posjetitelja da se educiraju o obitelji Schamburg-Lippe koja je živjela na području grada Slatine. Samostan Presvetog srca Isusova djeluje na području grada u sklopu Župne crkve Svetog Josipa već dugi niz godina te je potrebno privući turiste i zainteresirati ih kako bi posjetili samostan i stekli novo iskustvo i jedinstveni doživljaj. Posjetitelji GAK „Leo Srdoč“ Slatina mogu gledati i slušati različite kazališne predstave u prostoru Kina Slatina.

Iz analize turističkih atrakcija je vidljivo da su realne turističke atrakcije dobro osmišljene, ali da i dalje ima prostora za napredak i adaptaciju atrakcija čime bi se povećala njezina atraktivnost te samim time i posjećenost atrakcije. Također je vidljivo da se potencijalne atrakcije mogu unaprijediti kako bi postale realne, no potrebno je uložiti dosta truda, znanja i vremena kako bi se iste valorizirale u svrhu stvaranja jedinstvene turističke ponude.

4. KULTURNI TURIZAM GRADA SLATINE – MOGUĆNOSTI UNAPRJEĐENJA

Prema tipizaciji kulturnog turizma, kao i evidentiranim realnim i potencijalnim atrakcijama, može se zaključiti da grad Slatina ima predispoziciju za razvoj turizma nasljeđa, povijesnog turizma, ali i turizma umjetnosti. Prema tome Slatina predstavlja idealnu destinaciju za kulturne turiste. Temelj za razvoj turizma nasljeđa jesu arheološka nalazišta, folklor, tradicijski obrti te vjerski običaji. Arheološka nalazišta su također dobar temelj za razvoj povijesnog turizma, kao i kulturno-povijesna zbirka Zavičajnog muzeja pomoću koje se turiste može educirati o životu starih kultura na Slatinskom području. Što se tiče turizma umjetnosti, temeljem za njegov razvoj možemo smatrati Zavičajni muzej, mogućnost sudjelovanja na umjetničkim priredbama te raznim festivalima i manifestacijama.

4.1. Analiza motiva dolaska i aktivnosti turista s naglaskom na kulturni turizam

Postoji nekoliko problema, odnosno prepreka, koje je autorica rada uočila prilikom analiziranja trenutnog stanja turizma u Hrvatskoj, a to su nedostatak podataka o ponudi i dolascima kulturnih turista te općenito nedostatak kontinuiranog analiziranja ponude i motiva turista koji su usmjereni na specifične oblike turizma. Slijedom toga, naglasak će se staviti na analizu motiva dolaska i aktivnosti turista, a sukladno rezultatima TOMAS istraživanja. U TOMAS istraživanju iz 2022./2023. godine, koje autorica koristi za potrebe ovog rada, motivi dolazaka turista promatraju se zasebno za Jadransku Hrvatsku i za Kontinentalnu Hrvatsku prema tablici 7.

Tablica 7. Motivi dolaska turista u Hrvatsku u 2022./2023. godini

JADRANSKA HRVATSKA	%	KONTINENTALNA HRVATSKA	%
More	83,2	Gradovi	23,1
Priroda	63,1	Posao	22,0
Gradovi	19,0	Priroda	20,0
Gastronomija	18,5	Posjet rodbini i prijateljima	14,3
Obilazak znamenitosti	11,4	Kultura i umjetnost	13,4

Zabava i festivali	9,0	Obilazak znamenitosti	12,9
Kultura i umjetnost	8,8	Gastronomija	11,0
Manifestacije i događanja	8,4	Wellness/toplice	9,1
Sport i rekreacija	8,0	Zdravstveni razlozi	7,9
Selo/ruralna područja	4,6	Selo/ruralno područje	7,8

Izvor: izrada autora prema TOMAS HRVATSKA 2022./2023.,

<https://www.htz.hr/sites/default/files/2023-12/TOMAS%20Hrvatska%202022%20-%202023.pdf>

(1.8.2024.)

U tablici 7. vidljivi su najvažniji motivi za dolazak turista u Hrvatsku. Motivi su grupirani zasebno za Kontinentalnu Hrvatsku i zasebno za Jadransku Hrvatsku te uključuju motive vezane uz različite specifične oblike turizma. Što se tiče kulturnog turizma, kao najvažniji motivi turista ističu se gastronomija, obilazak znamenitosti, zabava i festivali, kultura i umjetnost te manifestacije i događanja, što je u tablici naglašeno narančastom bojom. Važno je također napomenuti da su ispitanici ovog istraživanja imali mogućnost odabira više odgovora.

Kod motiva dolaska turista u Jadransku Hrvatsku prevladavaju motivi vezani uz masovni turizam, odnosno more i priroda, dok kulturni motivi privlače znatno manji postotak gostiju. Iako ni kod motiva dolazaka u Kontinentalnu Hrvatsku kultura nije na prvom mjestu, znatno je manje odstupanje u usporedbi s Jadranskom Hrvatskom.

Analizom ostalih motiva dolaska turista u Jadranskoj Hrvatskoj može se utvrditi da većina turista dolazi zbog mora, prirode i gradova, a manji broj zbog rekreacije i posjeta ruralnim područjima. S druge strane, u Kontinentalnu Hrvatsku turisti najviše dolaze zbog gradova, posla, prirode te posjećivanja prijatelja i obitelji, a najmanje zbog zdravstvenih razloga i posjeta ruralnim područjima.

Temeljem provedene analize može se zaključiti da turisti najviše dolaze u Jadransku Hrvatsku zbog mora i prirode, dok atrakcije vezane uz kulturni turizam spadaju u usputnu motivaciju turista. Slična situacija je i u Kontinentalnoj Hrvatskoj koju turisti posjećuju primarno poradi posla i prirode te usputno obilaze kulturne turističke atrakcije (ipak u većem postotku od turista u Jadranskoj Hrvatskoj).

Osim motiva dolaska, analizirane su i aktivnosti turista vezane za kulturni turizam u vrijeme njihovog boravka u Hrvatskoj u razdoblju 2022.-2023. godine, a podaci su prikazani u

tablici 8. te također grupirani zasebno za Kontinentalnu Hrvatsku i zasebno za Jadransku Hrvatsku.

Tablica 8. Aktivnosti turista u Hrvatskoj 2022./2023. godine

AKTIVNOSTI	JADRANSKA HRVATSKA (%)	KONTINENTALNA HRVATSKA (%)
Posjet povijesnim građevinama	16,6	17,5
Posjet muzejima, galerijama, izložbama	14,7	25,0
Posjet zabavnim događajima	12,3	4,4
Posjet tradicionalnim događanjima	5,5	1,8
Posjet kulturnim događanjima	2,4	3,5

Izvor: izrada autora prema TOMAS HRVATSKA 2022./2023.,

<https://www.htz.hr/sites/default/files/2023-12/TOMAS%20Hrvatska%202022%20-%202023.pdf>

(1.8.2024.)

Tablica 8. prikazuje kulturne aktivnosti kojima su se turisti bavili tijekom boravka u Jadranskoj, odnosno Kontinentalnoj Hrvatskoj. Ispitanici su imali mogućnost odabira više odgovora.

Analiza je pokazala da turisti u Kontinentalnoj i Jadranskoj Hrvatskoj podjednako posjećuju povijesne gradove. Međutim, značajna razlika je u aktivnosti posjeti muzejima, galerijama, izložbama, gdje u većem postotku turisti posjećuju muzeje, galerije i izložbe u Kontinentalnoj Hrvatskoj (25%) nego u Jadranskoj Hrvatskoj (14,7%). Nadalje, zanimljiv je podatak da je postotak turista koji posjećuju zabavne događaje u Jadranskoj Hrvatskoj tri puta veći u odnosu na Kontinentalnu Hrvatsku. Također, u Jadranskoj Hrvatskoj 5,5% posjetitelja posjeti tradicionalna događanja, dok u Kontinentalnoj Hrvatskoj njih samo 1,8%. Ipak, u Kontinentalnoj Hrvatskoj nešto više turista posjećuje kulturna događanja (3,5%) za razliku od turista u Jadranskoj Hrvatskoj (2,4%).

Turisti najčešće u Jadranskoj Hrvatskoj posjećuju povijesne građevine, što je očekivano jer se u tom dijelu Hrvatske nalaze brojni poznati spomenici kulturno-povijesne baštine (na primjer Dioklecijanova palača, Eufrazijeva bazilika, stari grad Dubrovnik i Trogir), dok turisti u Kontinentalnoj Hrvatskoj posjećuju najviše muzeje, galerije i izložbe. I u Jadranskoj i u Kontinentalnoj Hrvatskoj turisti najmanje posjećuju kulturne i tradicionalne događaje što može biti razlog i nedovoljnog informiranja turista o istima.

Na temelju analize motiva dolaska turista te aktivnosti kojima se turisti bave na svome odmoru vidljivo je da je potrebno bolje osmisliti manifestacije i događanja te je potrebno bolje informirati turiste o istima, a sve kako bi se osigurala njihova veća atraktivnost i posjećenost.

4.2. Mogućnosti za unaprjeđenje kulturnog turizma grada Slatine

Kao što je navedeno u analizi turističkih atrakcija, postoje brojni načini za unaprjeđenje kako realnih tako i potencijalni atrakcija. Iako realne atrakcije već privlače određeni broj turista, njihovo unaprjeđenje će turistima pružiti novo iskustvo i bolji doživljaj, te će samim time privući i veći broj posjetitelja. Za razliku od realnih, potencijalne atrakcije nisu dio turističke ponude te ih je tek potrebno staviti u funkciju turizma.

U realne atrakcije spadaju Župna crkva Sv. Josipa, pravoslavna crkva Svetog apostola Petra i Pavla, KUD Dika, etoLjeto, Slatinsko Ljeto, Dani Milka Kelemena, Likovna kolonija „Slatinske slike“, Slatinska smotra folklor, sajam „Kako su radili naši stari“ te Zavičajni muzej Slatina. Župnu crkvu Svetog Josipa, kao turističku atrakciju, je moguće unaprijediti na način da se posjetiteljima ispriča priča o povijesti crkve, odnosno o procesu građenja i opremanja crkve. U dvorištu pravoslavne crkve Svetog Petra i Pavla je smješten Srpski kulturni centar u kojemu bi se jedna prostorija mogla preurediti u izložbeni prostor s predmetima koji se koriste tijekom misnih obreda i svečanosti, kao i fotografije svečanosti, koji bi im se potom interpretirali na zanimljiv i edukativan način. Kulturno umjetničko društvo DIKA bi, u sklopu manifestacije, mogli posjetiteljima omogućiti učenje narodnih plesova čime bi im se pružilo jedinstveno i nezaboravno iskustvo. Kulturna manifestacija etoLjeto je primjer dobro osmišljene manifestacije koja ima širok spektar aktivnosti za sve dobne skupine te nema potrebe za kreiranjem dodatnog sadržaja. Slatinsko Ljeto je glazbena manifestacija koja privlači sve dobne skupine te bi se za dodatnu atraktivnost mogle osmisliti zanimljive i interaktivne igre za najmlađe. Glazbeni festival Dani Milka Kelemena je moguće povezati sa zbirkom u Zavičajnom muzeju, gdje bi posjetitelji festivala odlazili u Zavičajni muzej radi upoznavanja i educiranja o životu Milka Kelemena i o njegovom glazbenom stvaralaštvu. Likovnu koloniju

„Slatinske slike“ je moguće unaprijediti na način da se sudionicima manifestacije omogući kušanje izvornog slatinskog vina uz aktivnost slikanja, ali i organizacijom likovne radionice za mlađu dobnu skupinu. Sajam „Kako su radili naši stari“ je dobro osmišljena manifestacija na kojoj posjetitelji imaju mogućnost upoznati se s raznim običajima i zanatima te mogu sudjelovati i u raznim aktivnostima. U Zavičajnom muzeju u Slatini moguće je dodatno održati edukativne večeri o povijesti slatinskog kraja s naglaskom na arheološka područja u Slatini i okolnim mjestima.

U potencijalne atrakcije ubraja se arheološko nalazište Bobovište, arheološka zona Veliko polje-Potočani, arheološka zona Veliko polje-Trnovača-Berezine, Evangeličko-luteranska crkva, Vila Margold, tradicijski krznarski obrt Vlatka Gribla, Slatinski pjenušac, vinarija Stari podrum, vinarija „4b“, Milko Kelemen, Viktor Žmegač, Plemićka obitelj Schamburg-Lippe, Samostan Presvetog srca Isusova te Gradsko amatersko kazalište „Leo Srdoč“ Slatina. Arheološka nalazišta, zajedno s Zavičajnim muzejom u kojem su pohranjeni predmeti s nalazišta, je moguće povezati u jedinstvenu kružnu tematsku rutu. Evangeličko-luteransku crkvu, kako bi postala realna atrakcija, potrebno je prije svega adaptirati kako bi se turistima omogućio pristup istoj. Također, moguće je, u sklopu obilaska crkve omogućiti i obilazak župnog stana u kojemu je rođen Viktor Žmegač te posjetiteljima prikazati njegov način života i djela koja je napisao. Vila Margold je moguće adaptirati da izgleda kao svojevrsni muzej koji će prikazivati način života obitelji Schamburg-Lippe te njihov doprinos razvoju Slatine kao i Virovitičko-podravske županije. Na taj način će ju biti moguće uvrstiti i u Plemićku rutu Virovitičko-podravske županije što će doprinijeti većoj vidljivosti, atraktivnosti i posljedično posjećenosti. Krznarski obrt je tradicija obitelji Gribla, a za turiste je moguće napraviti izložbu krznarskih predmeta i šivaćih strojeva koje Vlatko Gribl posjeduje, kao i interpretirati način korištenja šivaćeg stroja. Slatinski pjenušac se proizvodio u vinariji Stari podrum, koja i dan danas postoji te proizvodi vina i pjenušava vina. Za bolje pozicioniranje istog na turističkom tržištu, moglo bi se za posjetitelje organizirati sudjelovanje u proizvodnom procesu izrade pjenušca na prigodno organiziranim manifestacijama, kao i cjelogodišnje degustacije. U Vinariji „4b“ je posjetiteljima također moguće prikazati proizvodni proces i organizirati degustacije vina što bi doprinijelo većoj atraktivnosti vinarije. Isto tako, moguće je kreirati Vinsku rutu Virovitičko-podravske županije koja će povezati sve vinarije i postati okosnica razvoja vinskog turizma. Samostan Presvetog Srca Isusova je moguće pretvoriti u realnu atrakciju na način da se posjetiteljima omogući upoznavanje sestara samostana te njihovog svakodnevnog života, ali također ga je moguće, zajedno sa Župnom crkvom Svetog Josipa, uvrstiti na Sakralnu rutu Virovitičko-podravske županije. Gradsko amatersko kazalište „Leo

Srdoč“ može organizirati Kazališne večeri što će privući ljubitelje scenografije iz Hrvatske, ali i okolnih zemalja.

Kroz navedene mogućnosti za unaprjeđenje pojedine atrakcije kulturnog turizma grada Slatine je vidljivo da postoje različiti načini za unaprjeđenje atrakcija s ciljem privlačenja većeg broja turista, povećanja broja realnih atrakcija, obogaćivanja ponude grada te pružanja jedinstvenog doživljaja turistima čime se jača konkurentna pozicija grada Slatine na turističkom tržištu.

5. ZAKLJUČAK

Kultura je nezaobilazan dio svakog turističkog putovanja iz razloga što se nalazi svuda oko nas. Kulturni turizam uključuje obilazak povijesnih građevina, sakralnih objekata, sudjelovanje u manifestacijama, festivalima ili događajima, kao i upoznavanje kulture i povijesti određenog područja kroz posjete muzejima i drugim povijesnim objektima. Gotovo svaki grad ili država posjeduje resurse, odnosno atrakcije za razvoj određenog tipa kulturnog turizma.

Za adekvatan razvoj kulturnog turizma je ključno dobro istražiti trenutnu ponudu, ali i poznavati motive te preferirane aktivnosti turista. Iz tog razloga u radu se daje detaljna analiza atrakcijske osnove grada Slatine usmjerene na utvrđivanje realnih i potencijalnih atrakcija vezanih uz kulturu i kulturni turizam. Provedenim analizama utvrdilo se je da grad Slatina ima brojne turističke atrakcije, ali veći dio njih je potrebno valorizirati, odnosno učiniti pristupačnim posjetiteljima te potom uvrstiti u turističku ponudu grada.

Također, preporuka je, osim kreiranja novih turističkih proizvoda temeljenih na potencijalnim turističkim atrakcijama, unaprijediti i one realne atrakcije s ciljem jačanja konkurentnosti turističke ponude grada i privlačenja novih posjetitelja, a temeljeno na pružanju jedinstvenog autentičnog iskustava i doživljaja ovoga kraja.

6. POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Geić, S. (2011): Menadžment selektivnih oblika turizma. Split: Sveučilište u Splitu
2. Jelinčić, D.A. (2009): Abeceda kulturnog turizma. Zagreb: Meandar Media
3. Kušen, E. (2002): Turistička atrakcijska osnova. Zagreb: Znanstvena edicija instituta za turizam.
4. Španiček, Ž. (2021): Župna crkva Svetog Josipa u Slatini - Spomenik trajniji od mjedi. Slatina: Ogranak Matice hrvatske u Slatini.
5. Tomljenović, R. (2006): Hrvatski turizam: plavo, bijelo, zeleno. Zagreb: Znanstvena edicija instituta za turizam.

Članci u časopisima:

6. Kušen, E. (2001): Turizam i prostor: Klasifikacija turističkih atrakcija. Prostor: znanstveni časopis za arhitekturu i urbanizam vol. 9. No. 1. Zagreb: Institut za turizam str. 1-12
7. Pančić Kombol, T. (2006): Kulturno nasljeđe i turizam. Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin vol. 17. No. 16. Varaždin: HAZU

Mrežna stranica:

8. Plan razvoja turizma grada Slatine za razdoblje 2020.-2027. godine,
<https://www.slatina.hr/portal/wp-content/uploads/2019/12/Plan-razvoja-turizma-grada-Slatine-2020.-2027..pdf> (25.05.2024.)
9. Registar kulturnih dobara, Republika Hrvatska, Ministarstvo kulture i medija,
<https://registar.kulturnadobra.hr/#/> (01.09.2024.)
10. Strategija razvoja turizma Virovitičko-podravnske županije do 2030. godine,
<https://www.slavonija-podravina.hr/wp-content/uploads/2023/12/strategija-razvoja-turizma-vpz-do-2030.pdf> (25.06.2024.)
11. TOMAS HRVATSKA 2022./2023., <https://www.htz.hr/sites/default/files/2023-12/TOMAS%20Hrvatska%202022%20-%202023.pdf> (1.8.2024.)

7. POPIS ILUSTRACIJA

Tablice:

1. Tablica 1. Kulturno-povijesna baština
2. Tablica 2. Atrakcije kulture života i rada
3. Tablica 3. Znameniti ljudi i događaji
4. Tablica 4. Manifestacije
5. Tablica 5. Kulturne i vjerske ustanove
6. Tablica 6. Analiza turističkih atrakcija
7. Tablica 7. Motivi dolaska turista u Hrvatsku u 2022./2023. godini
8. Tablica 8. Aktivnosti turista u Hrvatskoj 2022./2023. godine

8. IZJAVA O AUTORSTVU I ODOBRENJE ZA OBJAVLJIVANJE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNOM REPOZITORIJU

Veleučilište u Virovitici

OBRAZAC 5

IZJAVA O AUTORSTVU

Ja, MIRELA SEDIĆ

izjavljujem da sam autor/ica završnog/diplomskog rada pod nazivom

PERSPEKTIVE RAZVOJA KULTURNOG TURIZMA NA PODRUČJU

GRADA SLATINE

Svojim vlastoručnim potpisom jamčim sljedeće:

- da je predani završni/diplomski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija,
- da su radovi i mišljenja drugih autora/ica, koje sam u svom radu koristio/la, jasno navedeni i označeni u tekstu te u popisu literature,
- da sam u radu poštivao/la pravila znanstvenog i akademskog rada.

Potpis studenta/ice

Mirela Sedić

OBRAZAC 6

**ODOBRENJE ZA OBJAVLJIVANJE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG
RADA U DIGITALNOM REPOZITORIJU**

Ja, MIAELA SEDIC
dajem odobrenje za objavljivanje mog autorskog završnog/diplomskog rada u nacionalnom repozitoriju odnosno repozitoriju Veleučilišta u Virovitici u roku od 30 dana od dana obrane.

Potvrđujem da je za pohranu dostavljena završna verzija obranjenog završnog/diplomskog rada.

Ovom izjavom, kao autor navedenog rada dajem odobrenje i da se moj rad, bez naknade, trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim na sljedeći način (zaokružiti):

- a) Rad u otvorenom pristupu
- b) Rad dostupan nakon: 9.5.2024. (upisati datum)
- c) Pristup svim korisnicima iz sustava znanosti i visokog obrazovanja RH
- d) Pristup korisnicima matične ustanove
- e) Rad nije dostupan (u slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem završnom/diplomskom radu, podnosi se pisani obrazloženi zahtjev).

U slučaju dostupnosti rada prethodno označeno od a) do d), ovom izjavom dajem pravo iskorištavanja mog ocjenskog rada kao autorskog djela pod uvjetima Creative Commons licencije (zaokružiti):

- 1) CC BY (Imenovanje)
- 2) CC BY-SA (Imenovanje – Dijeli pod istim uvjetima)
- 3) CC BY-ND (Imenovanje – Bez prerada)
- 4) CC BY-NC (Imenovanje – Nekomercijalno)
- 5) CC BY-NC-SA (Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima)
- 6) CC BY-NC-ND (Imenovanje – Nekomercijalno – Bez prerada)

Ovime potvrđujem da mi je prilikom potpisivanja ove izjave pravni tekst licencija bio dostupan te da sam upoznat s uvjetima pod kojim dajem pravo iskorištavanja navedenog djela.

Potpis studenta/ice

Miaela Sedić